

7

Jezus uczy i zbawia

Podrecznik do religii
dla VII klasy
szkoły podstawowej

WYDAWNICTWO WAM
KSIĘŻA JEZUICI

Podręcznik do religii – zgodnie z decyzją Komisji Wychowania Katechetycznego Konferencji Episkopatu Polski – jest przedrukiem podręcznika do klasy I gimnazjum pod tym samym tytułem *Jezus uczy i zbawia*

Podręcznik nr AZ-31-01/10-KR-2/12 do nauczania religii rzymskokatolickiej na terenie całej Polski, z zachowaniem praw biskupów diecezjalnych, przeznaczony do klasy I gimnazjum, zgodny z programem nauczania nr AZ-3-01/10

Recenzenci

ks. dr Łukasz Idem, ks. dr Radosław Mazur

Komitet redakcyjny

ks. Zbigniew Marek SJ (przewodniczący), ks. Andrzej Hajduk SJ,
ks. Janusz Mółka SJ, s. Anna Walulik CSFN

Autorzy

Agnieszka Banasiak, ks. Rafał Bednarczyk, ks. Jacek Błaszczok,
ks. Ryszard Czekalski, Ewa Jancewicz, ks. Krzysztof Kantowski,
Renata Komurka, Małgorzata Krzak, Anna Lemieszonok,
ks. Tomasz Lenczewski, ks. Zbigniew Marek SJ, ks. Andrzej Offmański,
ks. Marcin Pinkiewicz, ks. Grzegorz Puchalski, Magdalena Stach-Hejosz,
Jolanta Strojek, ks. Marek Studenski, Stefan Suliński, Elżbieta Tkocz, Aneta Żurek

Redakcja: Renata Komurka

Korekta: Dariusz Godoś

Projekt okładki i opracowanie graficzne: ChapterOne.pl

Ilustracje:

Fotolia.com, © Gina Sanders (okładka), © Kamaga, © EnsUPER, © DAN, © Julie Hagan, © PicciaNeri, © DouDou,
© Benjamin Haas, © chispas, © Subbotina Anna, © Rosym, © Leah-Anne Thompson, © Gino Santa Maria,
© satori, © oscurecido, © grthirteen, © Sergii Denysov, © UBE, © James Thew, © polis poliviou, © misterele-ments,
© Anna Omelchenko, © nito, © Gina Sanders, © rubtsov89, © kirstypargeter, © Sergey Kandakov,
© genotar1, © iNNOCENT, © Yuri Arcurs, © DavidMSchrader, © Juststone JKaminska, © tiero, © asrawolf,
© robodread, © Netfalls, © Lizard, © Taras Livyy, © Carlos Santa Maria, © Chaotic_Photography, © Eka Panova,
© Anastasia Popova, © Galyna Andrushko, © dip, © burak cakmak, © fongfong, © Argus, © Guido Vrola,
© Marina Zlochin, © freshidea, © Akhilesh Sharma, © shockfactor, © kirstypargeter, © Andi Berger, © kastanka,
© albiberon, © Squamificio, © Vlastimil Šesták, © Irochka, © SVLuma, © Alena Kozlova, © liravega, © vectorine,
© Melinda Nagy, © Samuel Knowles, © magann, © lapie, © Jérôme SALORT, © Steve Byland, © by-studio,
© sabri deniz kizil, © Victor Soares, © vladischern, © ioannis kounadeas, © Rido, © Beboy, © mozZz, © Anton Balazh,
© Sergey Galushko, © Neo Edmund, © Beboy, © smartcooky, © Redshinestudio, © Guido Vrola, © Anastasia Popova,
© Alena Kozlova, © Lorelyn Medina, © Redshinestudio, © Galyna Andrushko, © zatletic, © ra2 studio.
iStockphoto.com, © PhotographerOlympus, © cstar55, © bookwyrmm, © gmutlu, © kryczka, © ImagineGolf,
© fstop123, © AllebachPhotography, © vandervelden, © nicodemos, © LdF, © kim258, © bonskie, © Paulus Nugroho R.
Św. Stanisław Kostka na łożu śmierci, Pierre Legros Młodszy (1666-1719). Konwent jezuicki na Kwirynale, Rzym.

IMPRIMATUR

Kuria Metropolitalna w Krakowie

Bp Jan Szkodoń, wikariusz generalny

Ks. Kazimierz Moskała, wicekanclerz

Ks. prof. dr hab. Tadeusz Panuś, cenzor

Kraków, 6 czerwca 2012 r., nr 1626.

© Wydawnictwo WAM • Księża Jezuici, Kraków 2012

ISBN 978-83-7505-772-0

Wznowienie: 2013, 2015, 2016, 2017

WYDAWNICTWO WAM

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003

e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY

tel. 12 62 93 254-255 • faks 12 62 93 496

e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

tel. 12 62 93 260

e.wydawnictwowam.pl

Druk: Dimograf – Bielsko-Biała

Publikację wydrukowano na papierze One Bulk 65 g vol. 1.14
dostarczonym przez Antalis Poland Sp. z o.o.

DROGA MŁODZIEŻY!

Rozpoczynacie kolejny etap swojego życia, który ma Was wprowadzić bezpośrednio w dojrzałość. Osiąganie dojrzałości jest związane z podejmowaniem odpowiedzialności za siebie i za innych. W dochodzeniu do tak rozumianej dojrzałości człowiekowi pomaga zdobywana wiedza o otaczającym go świecie oraz gotowość ponoszenia konsekwencji za swoje działania.

Stawanie się dojrzałym i odpowiedzialnym pozostaje zarówno pragnieniem, jak i obowiązkiem każdego człowieka. W realizacji tego niełatwego procesu pomagają nam inni, ale najwięcej zależy od każdej i każdego z nas. To my decydujemy bowiem o tym, czy podejmiemy trud pracy nad sobą oraz wysiłek kształtowania swojego charakteru. To od nas zależy, czy będziemy gotowi wsłuchiwać się w mądre i dobre podpowiedzi, sugerujące, jak czynić swoje życie udanym i szczęśliwym.

Takich podpowiedzi dostarcza nam zarówno nauka, zajmująca się doczesnością, jak i wiara, ukazująca o wiele szerszą perspektywę. Tegoroczna katecheza pozwoli Wam lepiej zrozumieć Boga i Jego zamiary wobec człowieka, a także to, że nie pozostawia On człowieka przypadkowemu losowi oraz wskazuje drogi duchowego rozwoju.

Rozpoczynający się rok szkolny jest Waszym kolejnym krokiem w kierunku osiągnięcia ogólnie rozumianej dojrzałości, w tym także dojrzałości wiary. Życzę, by Wasza praca w ciągu całego roku szkolnego umożliwiła każdej i każdemu z Was głębsze poznanie świata oraz Pana Boga wskazującego drogę do prawdziwego szczęścia.

Wszystkim Wam życzę radości i osiągnięcia coraz to większej dojrzałości.

+ Marek Mendyk

Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

ROZDZIAŁ I
BÓG
NA LUDZKICH
DROGACH

Człowiek w historii zbawienia

Tego samego dnia [chodzi o Wielkanoc] dwaj z nich byli w drodze do wsi, zwanej Emaus, oddalanej sześćdziesiąt stadiów od Jerozolimy. Rozmawiali oni z sobą o tym wszystkim, co się wydarzyło.

Gdy tak rozmawiali i rozprawiali z sobą, sam Jezus przybliżył się i szedł z nimi. Lecz oczy ich były niejako na uwięzi, tak że Go nie poznali. On zaś ich zapytał: „Cóż to za rozmowy prowadzicie z sobą w drodze?”. Zatrzymali się smutni. A jeden z nich, imieniem Kleofas, odpowiedział Mu: „Ty jesteś chyba jedynym z przebywających w Jerozolimie, który nie wie, co się tam w tych dniach stało”. Zapytał ich: „Cóż takiego?”. Odpowiedzieli Mu: „To, co się stało z Jezusem Nazarejczykiem, który był prorokiem potężnym w czynie i słowie wobec Boga i całego ludu; jak arcykapłani i nasi przywódcy wydali Go na śmierć i ukrzyżowali. A myśmy się spodziewali, że On właśnie miał wyzwolić Izraela. Tak, a po tym wszystkim dziś już trzeci dzień, jak się to stało. Nadto jeszcze niektóre z naszych kobiet przeraziły nas: były rano u grobu, a nie znalazłszy Jego ciała, wróciły i opowiedziały, że miały widzenie aniołów, którzy zapewniają, iż On żyje. Poszli niektórzy z naszych do grobu i zastali wszystko tak, jak kobiety opowiadały, ale Jego nie widzieli”.

Na to On rzekł do nich: „O nierozumni, jak nieskore są wasze serca do wierzenia we wszystko, co powiedzieli prorocy! Czyż Mesjasz nie miał tego cierpieć, aby wejść do swej chwały?”. I zaczynając od Mojżesza poprzez wszystkich proroków wykladał im, co we wszystkich Pismach odnosiło się do Niego.

Tak przybliżyli się do wsi, do której zdążali, a On okazywał, jakoby miał iść dalej. Lecz przymusili Go, mówiąc: „Zostań z nami, gdyż ma się ku wieczorowi i dzień się już nachylił”. Wszedł więc, aby zostać z nimi. Gdy zajął z nimi miejsce u stołu, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał go i dawał im. Wtedy oczy im się otworzyły i poznali Go, lecz On zniknął im z oczu. I mówili nawzajem do siebie: „Czy serce nie pałało w nas, kiedy rozmawiał z nami w drodze i Pisma nam wyjaśniał?”.

W tej samej godzinie wybrali się i wrócili do Jerozolimy. Tam zastali zebranych Jedenastu i innych z nimi, którzy im oznajmili: „Pan rzeczywiście zmartwychwstał i ukazał się Szymonowi”. Oni również opowiadali, co ich spotkało w drodze, i jak Go poznali przy łamaniu chleba (Łk 24, 13-35).

1. Na dobry początek

„HOMO VIATOR”, CZYLI KTO?

Życie człowieka jest ciągłą wędrówką. Jesteśmy jak wędrowcy na szlaku, którzy zatrzymują się jedynie na krótko, dla zaczerpnięcia oddechu, spoglądają wstecz na przebyty odcinek drogi, by za chwilę wyruszyć dalej... od wieków źródłem inspiracji dla twórców literatury jest *homo viator* – obraz człowieka w drodze i średniowieczny symbol doli człowieczej.

Pomyśl

Czy już wiesz, co możesz zrobić, aby udało ci się zrealizować plany?

Na kogo możesz liczyć w przełomowych dla ciebie chwilach?

Gdzie, u kogo szukasz wsparcia?

Homo viator

– z łaciny: „człowiek podróżujący”, „pielgrzym”.

Motyw ludzkiej wędrówki pojawiał się w literaturze już w starożytności. Pojawia się nadal, także w tekstach współczesnych. Przykładem jest chociażby historia „Małego Księcia” – bohatera książki Antoine’a de saint Exupéry’ego. Poprzez wędrówkę mały bohater poznaje rzeczy, które były mu obce, uczy się i zdobywa nowe doświadczenia. Również ty, rozpoczynając gimnazjum, wkroczyłeś na nową drogę, która otwiera przed tobą nowe możliwości. Pewnie masz już jakieś wyobrażenia o życiu gimnazjalisty. Masz swoje oczekiwania, plany i marzenia. Pewnie masz też różne obawy i wątpliwości.

BÓG MÓWI...

Ponieważ drogi jesteś w moich oczach, nabrałeś wartości i Ja cię miłuję (Iz 43, 4). Jesteś mój, nazywam cię po imieniu (por. Iz 43, 1).

Nie lękaj się, bo cię wykupiłem, wezwałem cię po imieniu; tyś moim! Gdy pójdziesz przez wody, Ja będę z tobą, i gdy przez rzeki, nie zatopię ciebie. Gdy pójdziesz przez ogień, nie spalisz się, i nie strawi cię płomień (por. Iz 43, 1-2).

To są Boże słowa dla ciebie!

SŁOWO, KTÓRE UMACNIA W DRODZE

Kroczenie nową drogą ułatwia obecność i „dobre słowo” kogoś bliskiego, kolegi, przyjaciela. Słowo ma dużą moc, może „zdołować”, ale może też „dodać skrzydeł”. Dobre słowo na czas twojej życiowej wędrówki daje ci również Pan Bóg. Jego słowo zawsze buduje, podtrzymuje, dowartościowuje.

Pamiętaj

Jesteś jedynym
i неповtarzalnym
stworzeniem na ziemi.
Bóg chciał, abyś się
pojawił i żył.

Przed tobą kolejny etap życia, kolejne wyzwania. Jeszcze nie wszystkie z nich znasz. Ale nie jesteś sam. Bóg, twój Stwórca i najczulszy ojciec, jest z tobą na twojej drodze.

2. Rozterki gimnazjalisty

PYTANIE BEZ ODPOWIEDZI?

Miliony ludzi każdego dnia szukają w Sieci odpowiedzi na najprzeróżniejsze pytania. W 2010 roku serwisy informacyjne obiegra ciekawostka. Wyszukiwarka ask.com stworzyła listę „dziesięciu pytań bez odpowiedzi” na podstawie analizy około miliarda pytań zadawanych przez użytkowników w ciągu ostatnich 10 lat. Na pierwszym miejscu znalazło się pytanie: Jaki jest sens życia?

Oznacza to, że najważniejsze dla ludzi są pytania egzystencjalne, czyli pytania o sens i cel. Ludzie wyczuwają, że w ich życiu są sprawy mniej ważne, ważne i te najważniejsze. Najważniejszym pragnieniem człowieka jest wiedzieć, kim jest, po co żyje i dokąd zmierza. Człowiek chce mieć poczucie, że życie jest warte przeżycia.

JEST KTOŚ, KTO DAJE ODPOWIEDZ

Ludzie w czasach Jezusa też zadawali podobne pytania i szukali na nie odpowiedzi. Wielu z tych, którzy Go spotkali, przyłączyło się do Niego. Kiedy usłyszeli, czego naucza, i zobaczyli, jak uzdrawia, rozmnaża chleb, a nawet wskrzesza umarłych, poczuili się pewnie i bezpiecznie. Po ludzku wiele się spodziewali, wiązali z Jezusem różne plany. Tymczasem On został pojmany i ukrzyżowany. Ich wyobrażenia legły w gruzach. Ogarnął ich bezsens, smutek, poczucie niespełnionych oczekiwań.

Dopiero spotkanie ze Zmartwychwstałym uświadomiło im, że ich wyobrażenia były zbyt przyziemne. Zrozumieli, że prawdziwego sensu życia nie można ograniczać do samej doczesności. Pojęli, że Jezus nadaje sens życiu człowieka, obdarzając go życiem wiecznym.

Pomyśl

Jakie sprawy są dla ciebie najważniejsze?

Jakie pytania egzystencjalne sobie stawiasz?

Gdzie szukasz odpowiedzi?

Pamiętaj

Każdy, kto chce poznać sens swojego życia i Boże plany wobec siebie, musi, tak jak uczniowie idący do Emaus, przejść w życiu podobną drogę, jaką przeszedł Jezus. Oznacza to, że na tej drodze nie ominą nas trudności, pytania, wątplenia, rozczarowania, czyli chwilowe poczucie bezsensu.

W takich sytuacjach ważne jest, byśmy uciekali nie przed trudnościami, jak to uczynili uczniowie udający się do Emaus. Potrzebne jest zaufanie Jezusowi i zapraszanie Go do swojego życia.

Modlitwa

Gdy przylgnę do Ciebie całym sobą, skończy się wszelki ból i wszelki trud.
Moje życie będzie życiem prawdziwym, całe napełnione Tobą.
(św. Augustyn)

3. Drogi i bezdroża

Na blogu młodego człowieka, podpisującego się Nero, znalazł się wpis: *Rodzice od dziecka mówili mi o Bożej miłości do wszystkich ludzi. Ojciec – umysł ścisły, (...), odkąd pamiętam, wpajał mi zasady, które głosił Jezus, ale w mojej klasie raczej nie ma On dużego fanklubu (...). Ciekawe, dlaczego w moim wieku tak łatwo jest się odwrócić od Chrystusa, wiary i Kościoła.*

RÓŻNE POMYSŁY NA SZCZĘŚCIE

Pytanie, jakie stawia nieznany nam bloger, nurtuje wielu młodych ludzi. Człowiek w swoich egzystencjalnych poszukiwaniach sensu życia ulegał i nadal ulega ułudom szczęścia. Przez wieki różni myśliciele i filozofowie podpowiadali, jak być szczęśliwym, co robić, a z czego rezygnować.

Epikurejczycy zachęcali, aby rzucać się w wir życia, „łapać” jedynie to, co przyjemne.

Stoicy wzywali, by wyzbyć się wszelkich emocji i przyjąć postawę obojętności wobec zła i dobra.

Cynicy radzili żyć w izolacji od świata, który z natury jest zły.

Każda epoka miała swoich „mistrzów” życia i szczęścia, wielu z nich wskazywało szczytne cele, ale równie wielu prowadziło ludzi na bezdroża. Również dzisiaj każdy z nas narażony jest na oddziaływanie „fałszywych proroków” i pozornych przewodników. Często nie wiemy, w którą stronę się zwrócić, kogo słuchać.

PAPIESKA WSKAZÓWKA

Dlatego święty Jan Paweł II, który szczególną miłością otaczał młodych ludzi, w trosce o ich prawdziwe dobro i szczęście pisał...

Jan Paweł II

Droga Młodzieży! Czy trudno jest wierzyć w takim świecie? (...) Tak! Jest trudno. Nie należy tego ukrywać. Jest to trudne, ale z pomocą łaski jest to możliwe (...). Tego wieczoru przekażę wam Ewangelię. Jest to dar, który Papież zostawia wam (...). Słowo zawarte w Ewangelii jest słowem Jezusa. Jeśli będziecie słuchać go w milczeniu, w modlitwie, korzystając z mądrej rady waszych Księży i wychowawców, pomagających wam zrozumieć to słowo dla waszego życia, wtedy spotkacie się z Chrystusem i pójdziecie za Nim.

*(Jan Paweł II,
Tor Vergata, 19.08.2000 r.)*

EWANGELIA TO „PRZEWODNIK” DO SZCZĘŚCIA

Podczas jubileuszowego spotkania w Rzymie w roku 2000 święty papież Jan Paweł II przekazał młodemu Ewangelii jako szczególny dar Jezusa na kolejne etapy życia. Biorąc do swoich rąk Ewangelię, możesz poczuć się jak uczniowie idący do Emaus. Tak jak im, i tobie trudno jest zrozumieć słowa Pisma (por. Łk 24, 25.32). Tak jak uczniom z Emaus, i tobie potrzebna jest pomoc Jezusa, który przypomina: *Strzeżcie się, aby was kto nie zwiódł* (Mk 13, 5). Z taką pomocą Jezus przychodzi dzisiaj za pośrednictwem Kościoła, który przez kapłanów czy katechetów pomaga ci zrozumieć Ewangelię i odnajdywać w niej drogę, która prowadzi we właściwym kierunku – drogę do prawdziwego szczęścia.

Pomyśl

Kto dla ciebie może być dziś „fałszywym prorokiem”?
W jakich sytuacjach dajemy się zwieść niepewnym przewodnikom?

Jaką drogę wskazywał młodemu Jan Paweł II?

Modlitwa

Panie Jezu, prosimy Cię, (...),
byśmy się nie oderwali od Twojej miłości,
lecz miłowali Ciebie „z całego serca”, tj. mocno,
byśmy nie zostali oszukani,
lecz miłowali Ciebie „z całej duszy”, tj. mądrze,
byśmy nie dali się zwieść,
lecz miłowali Ciebie „ze wszystkich sił i całym umysłem” (...).
Spraw to Ty, który jesteś błogosławiony na wieki wieków. Amen.
(św. Antoni z Padwy)

4. Boże odpowiedzi

Jezus Chrystus

Mówiliśmy już o tym, że człowiek odwiecznie poszukuje sensu. Pyta o początek świata i ludzkości, cel swojego życia, o istniejące w świecie zło i cierpienie, nieuchronność śmierci oraz życie po niej. Pragnienie znalezienia sensu często pozostaje niezaspokojone. Nowe światło na to poszukiwanie rzuca wiara. Chrześcijanie wierzą, że odpowiedzi na pytania o sens odnaleźć można w najważniejszej dla nich księdze – Piśmie Świętym.

Biblię trzeba czytać i przyjmować z wiarą – tylko wtedy można dotrzeć do sensu zawartego w niej słowa: **ODKRYĆ W NICH TO, CO BÓG CHCE NAM PRZEKAZAĆ.** Tym różni się lektura Biblii od lektury innych książek.

ALFA I OMEGA

Uzasadnienie poszukiwania odpowiedzi na fundamentalne pytania w Piśmie Świętym wierzący odnajdują w tym, iż Biblia jest księgą świętą. Sam Bóg przemówił w niej do ludzi, objawił prawdę o sobie, człowieku i sensie ludzkiego życia. Co więcej, Bóg nazywa siebie w Biblii Alfą i Omegą (Ap 1, 8). Alfa to pierwsza, a omega ostatnia litera alfabetu greckiego. Pod tymi symbolami Bóg objawia się jako początek i ostateczny cel wszystkiego. On może dać pełną odpowiedź na pytanie o sens, bo tylko On jest Nieskończonością i Pełnią Istnienia.

PRZEZNACZENIE CZŁOWIEKA WSKAZUJE SENS

Zagadnienie sensu istnienia świata i człowieka poruszone jest już na początku Biblii, w opisach stworzenia z Księgi Rodzaju. Prawda o początku wszechświata odnosi się do samych podstaw życia ludzkiego i chrześcijańskiego. Z biblijnego przekazu dowiadujemy się, że istnienie świata i człowieka nie jest efektem przypadku czy ślepego przeznaczenia, lecz dziełem rozumnego i dobrego Boga. Z Jego stwórczej inicjatywy powstał człowiek, który otrzymał nieśmiertelną duszę i stał się Bożym obrazem na ziemi. Oznacza to, iż od początku przeznaczeniem człowieka jest wieczne życie blisko Boga, życie w przyjaźni i miłości z Nim. Prawdę tę znajdujemy też w innych fragmentach Biblii, na przykład w Księdze Mądrości. Czytamy w niej, że Bóg stworzył człowieka po to, aby on był (por. Mdr 1, 14), i przeznaczył go do życia pełnego i doskonałego (por. Mdr 9, 2-3), przeznaczył go do nieśmiertelności (por. Mdr 2, 23).

SENS OBJAWIONY PRZEZ JEZUSA CHRYSTUSA

Objawiony w Biblii sens ludzkiego życia ściśle związany jest z osobą Jezusa Chrystusa. W Jezusie Bóg najpełniej objawił swoją wieczną miłość do człowieka. Po grzechu pierwszych ludzi, zerwaniu więzi łączącej ich ze Stwórcą i utracie szczęśliwego życia z Nim sam Bóg przyszedł ludziom z pomocą. Obiecał im zbawienie, które dokonało się przez mękę, śmierć i zmartwychwstanie Syna Bożego.

Syn Boży – Jezus Chrystus – objawił cel, dla którego Bóg powołał człowieka i świat do istnienia: jest nim „chwała nowego stworzenia w Chrystusie”. Oznacza to, iż objawionym w Biblii ostatecznym sensem życia człowieka jest możliwość niekończącego się, szczęśliwego przebywania z Bogiem. Jak z tej możliwości korzystać? Poprzez zażyłość z Jezusem, życie w przyjaźni i jedności z Nim.

Pamiętaj

Pisma Świętego nie wystarczy czytać tak jak innych książek, poszukując tylko informacji literackich, historycznych, społecznych, kulturowych.

Pomyśl

1. Dlaczego ludzie czytają Pismo Święte?
2. Czego w nim szukają?
3. Na jakie pytanie ty szukasz w nim odpowiedzi?

Modlitwa

Jakże wielki jesteś, Panie, i godny, by Cię sławić.
Wspaniała jest Twoja moc, a Twojej Mądrości nikt nie zmierzy.
Pragnie Cię sławić człowiek, część Twego stworzenia (...)
Ty sam sprawiasz, że znajduje on ukojenie w wielbieniu Ciebie.
Stworzyłeś nas bowiem dla siebie i niespokojne jest nasze serce,
dopóki nie spocznie w Tobie.
(św. Augustyn)